

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér.

AZ ENCSI ORTH. HITKÖZSÉG **שׁוֹב** -állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak 40 éven aluli, kellemes hangú előimádkozók, kik három kiváló orth. rabbittól *kabolót* nyertek, **מהל** előnyben részesül. *Kaboló*-mások, kort, családi állapotot és eddigi működést igazoló iratok mellékelendők. Javadalmazás megegyezés szerint. Utiköltség csak megválasztottnak lesz megtérítve.

Klein József, elnök.

A tejes napokra

orth. **כשר** sajt, vaj, tehénturó, lipói turó, tejföl, dobozos ementáli, Ceres kokuszvaj, legolcsóbb és legmegbízhatóbb beszerzési forrása.

Árusítás nagyban és kicsinyben.

őzv. Schlangert Bertalané
Budapest, Laudon-u. 7.

Tel. Aut. 126-72.

— Naponta postai szétküldés. —

Kundmachung

Wirksamste **דרישות** in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo, Chasene** **דרישות** Gast-u. Antrittsteden verfertigte von Fall zu Fall zu massigem Preise, unter Discretion. Honorar von 5 P *aufwärts*, 50 H. Porto *recomandirt im voraus* erbeten. — Mein **מנחת ישראל** auf *Perek*. Preis 1.20 **Rabbiner Israel Braun** Budapest, Szövetség-uca 43.

Érdeklődés alkalmával válaszbélyeg mellékelendő. A *dróse*-ért járó tiszteletdíj *előre* küldendő be. Drósek raktáron nincsenek, csak megrendelésre készülnek.

Schück Jenő

orthodox *fiin*ternátusa
Budapest, VII. Kertész-u. 32

Szeretetteljes gondosság!

Az összes elemi- és középiskolák közelében. Orvosi felügyelet. Naponta 5-szöri bő étkezés. Legjobb referenciák a szülők részéről.

Utólagos számla és költség nincs.

Apróhirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. *Allást keresők* szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sipucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közzölhetők.

HUSZONEGY esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. — Telefon. — cégnélküli levelezés.

KIZÁRÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít Meisels héber könyvkereskedés és tálliszszövöde, Rombach-u. 8. A Rombach templommal szemben.

LÖWINGER SÁMUEL, Kaba. Házasságközvetítő. Megbízásokat elfogad.

BENŐSÜLNE 24 éves vallásos fiatalember, aki jelenleg jó állást tölt be, bármilyen szakmába. „Minden levélre válaszolok” jelígre.

SZOMBATTARTÓ fiatalember, fűszer-, üveg- vagy divatáru üzletbe alkalmazást keres. „Szerény fizetéssel” jelígre.

JÓL bevezetett orth. kóser kávé-mérés és étkezés, betegség miatt jutányosan eladó. Cím: Dob u. 19, fűszerüzlet.

ASZTALOSSEGÉD helybe vagy vidékre ajánlkozik. Lichtmann, Király u. 21. II. 42.

SZAKÁCSNÉ ajánlkozik zsidó házhoz, vidékre is. Weisz Sámuelné, Király u. 21. II. 42.

NÉMETÜL tudó izr. leányt egy gyermek mellé felveszek. Steimetz, Klauzál-u. 20.

14 ÉVES FIU ajánlkozik tanoncnak bármilyen szakmába vidékre. Cím: Lichtmann Sándor, Budapest, Király-u. 21. II. 42.

JÓCSALADBÓL való intelligens 25 éves fiatalasszony, a háztartás minden ágában jártas, elmenne orth. házaspárhoz házzvezetőnek esetleg vidékre is. 16 fillér bélyeggel ellátott leveleket a kiadóba „Jó bánásmód főfeltétel” jelígre.

Katzburg Salamon

könyvnyomdája

Budapest, Dob uca 28.

Elvállalja mindennemű nyomtatványok elkészítését. — Specialista héber nyomtatványokban.

SIRKÖVEK minden kivételben legolcsóbb gyári áron *Schreiber Jakob* villanyerőre berendezett sirkőüzemében, Debrecen, Hunyadi-utca 14. sz.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája
Budapest, VII., Kertész-utca 21.

Paróka

különlegességek
(Modern és fartsós kivitel)

Olcsó árak

Altschüler
Bp. VII., Csányi uca 12

(Király uca sarok)

Telefon: József 310-79.

Budapest, 1930 július 25.
5690 Tamúz 29.

40 fillér

VI. évfolyam 30. sz.

אלגנטיינע יידישע צייטונג

ב"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sip uca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

פסירת הרב הגאון הגדול מוהרר ישעי' זילבער-
שטיין וצוקר פאר הדור ציסע ראבדק"ק וואיטצען

A váci főrabbi elhunytával a hazai orthodoxia rabbikara egyik legkiválóbb tagját veszítette el és az ország határain túl is szinte megilletődéssel gondolnak mindenütt, ahol a Tóra-tanulást s a belőle folyó vallásosságot a zsidóság élető-elemének tartják, az általánosan elismert gaon földi létének megszűnésére s sóhajos imádsággal ismétlik a talmudi szót: „népének nagyja, közösségének vezetője, a világitás mécsese — vonuljon békében az örökkévalóságba”. Közel félszázadon át a magyarországi orthodox rabbitekintélyek fényes sorában is tündökölt tudásával, jellemével, s vallásosságával. Elhunytá után fog még csak valójában kibontakozni az ő kiváltságos egyénisége, ha talmudi műveinek sorozata meg fog jenni s ha napvilágot lát a *Rambam* kodexének legnehezebb részletéhez írt, eddig megjelent művének folytatása. Akkor valóságos fogalommal lesz a „*Máászáj Lamelech*”.

Ez a két szó, amelyet a megdicsőült *Rabbi Jesájó Silberstein* a tehilimből választott főműve címe-nek s azt jelenti: „*művem a királynak*”, jelképes jelentőségű. Mert nemcsak azt jelenti, hogy a királyoknak nevezett tudósok (*malché rabónon*) fejedelmének, a *Rambam*-nak szolgálatában áll a műve, hanem azt is — amint erre céloz is nagy széferje bevezetésében —, hogy *szentelve van a királyok királyának, az I-tennek*. Ha tehát azt kérdezzük: mivel foglalható össze *Rabbi Jesájó* életművének tartalma, — azt felelhetjük, hogy ebben: „*máászáj lamelech — életművem I-tenre van irányítva*”.

Ez a szempont magyarázza meg az ő határtalan Tóra-szeretétét. Csak az önzetlen, a földi jutalmakat lenéző szeretet képes teljes ere-

jét fealdozni az eszményi búvárkodásnak, amelynek eredményeként az alig 20 éves tudós általánosan elismert szaktekintély lett, de tanulási készsége, odaadása, idők folyamán nem esökkent, ellenkezőleg csak erősödött. Ha a talmud dicsőítőleg említi: „*Ben Azáj halála után nincsenek többé szorgalma-*

sak”, mivel dicsőíthetők a most megdicsőült, akinek a nőtlennek maradt *Ben Azáj*-jal szemben még egy nagy család fentartásáról kellett gondoskodni?

A „*máászáj lamelech*” elvől folyik az ő felelősségérzete, úgy a hitközsége, mint az országos orthodoxia ügyeinek intézésében. Az ősi szent tradícióknak volt rendíthetetlen őre. *Jesájó* prófétánál azt olvasuk: „*hallottam Uram szavát, amidőn hangoztatta: kit küldjek és ki meggya a mi ügyünkben s én erre azt mondtam, itt vagyok én, küldjél engem*”. A midrás bölcsői e szavakat

így magyarázzák: „*Jesájó tanháza-ban járkált föl és alá s akkor hallotta I-ten szavát: Kit küldjek? Küldtem hozzájuk Michó-t, megverték, küldtem Omajsz-t, azt mondták rá, hogy dadogó. Jesájó ezt mondta: itt vagyok. I-ten szólt: az én gyermekeim bosszúságot okozók s ellenszegülők, de Jesájó vállalta a hivatást.*” *Rabbi Jesájó is tudatában volt, mily ellentállással találkozik a zsidó közéletben s nem rettent vissza; amikor a köz hívta, nem habozott.* Következetesen képviselte a törhetetlen vallásosság érdekeit s rabbinikus tevékenységére visszatérve, joggal mondhatta *Jesájó*-val: „*sziklává tettem arcomat, tudom, hogy nem szegyenülök meg*”. És úgy is lett. Úgy hitközségében, mint az orthodox felekezeti közéletben szava döntő lett, amit kizárólag tudományának, példaszzerű vallásosságának s felelősségérzetének köszönhetett. A zsidóságot a maga teljességében érezte át. Ez indította egyrészt, hogy a vallástörvénynek elhanyagolt területét, az áldozati kultuszra vonatkozó részeket kuttassa át, ezzel is dokumentálva, hogy a szent Tanból semmisen *avult el* s minden törvény érvényben maradt. Másrészt ez irányította lelkét a *kabolo* elmélyedése felé. S ha talmud-tudománya *Rabbi Akivóéhoz* volt hasonló: mert a Tóra minden egyes betűjéhez a vallástörvények tömegét fűzte (*tilé tilim sel halóchajsz*), ugyan olyan sors jutott neki az elmélyülés tanának kutatásánál, mint e nagy *tanó*-nak, akiről mondatik: „*a titkos tudomány kertjébe vonult, de békében ment be és békében jött ki*”. Lelkének harmóniája feléje vonzotta a sokaságot. Áldás és szeretet vette körül életében. A halála után felbontott végrendeletét pontosan megtar-

totta hitközsége és az egész orthodox zsidóság érzi, hogy népének nagyja volt talmud-tudományban, közösségének vezetője a közügyek

Rabbi Jesájó Silberstein רבי ישיע

A magyarországi orth. rabbikar most megdicsőült kiválósága 1857-ben született Zentán. Első kiképzését apjánál, R. Dóvidnál nyerte, akinek csodás talmudi tudományát örökidőkre szóló módon kifejezésre juttatja a *Sülchon Oruch* négy részére írott „*Sevilé Dóvid*” c. műve. A fiatal R. Jesájó követte atyját Jeruzsálembé, ahol 14 éves koráig búvárkodott s a hely szentsége, a *tannaiták* atmoszférája rányomta bélyegét későbbi működésére és egyénisége megnyilvánulási módjára. Jeruzsálemből visszajött Magyarországra, ahol az akkoriban híres munkácsi, beregszászi, ungvári jesivákat látogatta. A fiatal, a huszas év felé közeledő tudós, mélyeséges vallásossága, szent életmódja, páratlan szorgalma s felülmúlhatatlan tudása a főiskolák elismert kiválóságává tették s így természetes, hogy 20 éves korában az akkori rabbikar három kitünősége: R. *Chájim Szajfer* pesti főrabbi (*Machné Chájim*), R. *Arje Schwarz* beregszászi főrabbi (*Kajl Arje*) és R. *Chájim Czvi Mannheimer* ungvári főrabbi rabbidiplomát nyújtott át neki a legmegtisztelőbb formák között.

Apja, aki közben Töketerében működött főrabbiaként, *Vácrá lett megválasztva*. A töketeres hitközség a fiatal R. Jesájót, aki nemrég alapított családot, meg akarta választani apja utódjának, ő azonban a régi tudósok önzetlenségének példájára, gyakorlati pályán akarta megélhetését keresni, hogy így a Tóra-tudás ne legyen számára a misna nyelvén szólva, „kapa, amellyel ásnak” (*kardüm lachpajr boh*) megélhetési eszköz.

Ez indította arra, hogy inkább atyját kövesse Vácrá, ahol rövid-áru kereskedést nyitott. A főoglalkozás természetesen itt is a Tóra-tanulás lett, az üzlet csak arra való volt, hogy a legminimá-

terén és *világító mécesként* utat mutatott az igazi vallásos élet útján. Emléke mindenkor áldást fog árasztani. — תנצ"ה

lisabb életszükséglet anyagi eszközeit előteremtse. A bolti mindenkor telve volt, de nem vevőkkel, hanem talmudtudósokkal, akik felvilágosítást jöttek kérni nehéz talmudi problémáknál attól a tudóstól, akinek a tudása olyan volt, mint a bibliai Doniél-é: „semmiféle titok nem került el figyelmét” (*kol roz lo ónisz léh*) s mint R. *Jajchon ben Zakkái* tudományáé, amelyről a hagyomány azt állítja: „nem hiányzott belőle sem az írott tan, sem a misna, sem a halócho, sem az agoda, sem nagyfontosságú dolog, amilyen a vallásfilozófia rejtelméi, nem látszatra könnyebb dolog, amilyenek Abájé s Róvó talmudi vitaközlésai”.

Amikor apja gyengének érezte erejét, R. Jesájót bizta meg az egyre fejlődő jesiva vezetésére, a szent nyáj (*cajn kódosim*) irányítására. E minőségében jutott csak igazán kifejezésre nagy egyénisége. Mélyreható fejtegetéseivel, csodálatos éles elméjével, amelyek villámszerűen világították be néha a talmudi vallástörvényi fejtegetés egy-egy sötétbe burkolt területét, valósággal elbűvölte érettebb növendékeit, akik egész életükre megőrizték a mesterük iránti hódolatos rajongást. Szorgalma és türelme a jesivat még a közepes tehetségű böcher számára is rendkívül áldásossá tette a jesivája frekvenciáját.

Amikor 1884-ben R. Dóvid elhunyt, a megüresedett főrabbi-széket az akkor 27 éves R. Jesájóval töltötték be. Az új méltóság csak eszköz volt számára, hogy most már teljesen a Tóra-tanulásnak szentelje magát. Már apja művéhez írott jegyzetei, az evel együtt megjelent értekezései mutatták, hogy itt egy önállóan gondolkodó, a talmudi tudomány járattal ösvényeit bevilágító gaon szóval meg. A Vácon megindult talmudi folyóirat minden száma hozott tőle elmemozgató írásokat.

ארטה כשר
„CERES” ételzsir
a szokott kiváló minőségben minden fűszer, csomago és élelmiszer-üzletben kapható
HUTTER JÓZSEF
Szappangyár
Olajipar R.-T.
Budapest, VII., Erzsébet-körút 6.
Telefon József 461-91, 92, 93 és 94.

A hazai orthodox közélet nem nélkülözhetette egy ilyen kiváló kapacitás erkölcsi tőkét és így az országos központi orthodox szervezet vezetősége igyekezeti megnyerni közreműködését. A szerény tudós, aki valóban „elrejtőzködve élt az ő tudományos fegyvertárában” (*necho al hakélim*), megértette, miről van szó, átlátta, hogy a magyarországi orthodoxia szent vallási érdekei veszelve vannak, ha az országos szervezet vezetőségében nem vesznek részt irányítólag a rabbi-teltek, akiknek egyénisége egyrészt biztosíték a szükséges intézkedéseknek a Tóra szellemével való megegyező voltára, másrészt tekintélyük biztosítja a tett intézkedéseknek a hitközségek részéről való teljesítését. Mindennek tudatában a könyvei és beszámolója falai között élő tudós bölcsességét, idejét, munkáját rendelkezésre bocsátotta az orthodox közügynek. Az *Orthodox Központi Iroda egyik legkészségesebb rabbinikus irányítója lett* és a tanácskozáson egész odaadással részt vett. Az orthodox országos Központi Bizottságnak tagja, minőségében minden az orthodoxia helyzetét érintő ügy érdekelt és mindenképpen azon volt, hogy ilyen ügyek az orthodox vallásosság érdekeit ne befolyásolják hátrányosan.

1913-ban jelent meg gigan-tikus méretű, folio-kiadásban kiadott, „*Máászaj Lameloch*” című műve, amely a vallástudomány egy kevésbé ismeretes és épen ezért nagy elmélyedést igénylő részét: a *szentélyre és az áldozatra vonatkozó törvényeket fejtegeti*. Kutatásait a Rambam erre vonatkozó kodifikációjához (*Hilchajsz besz habechiró*) fűzi. A mű első két része vasok kötetet tesz ki s a hátramaradt részek is készen állnak a kinyomtatásra. A nagy gaon hagyatékában rengeteg kézirat maradt, amelyek az egész talmudi irodalomra vonatkoznak s valószínűleg van közöt-

tük kabbalisztikus vonatkozású is. A megdicsőült gaon ugyanis mély vallásosságánál s szent életmódjánál fogva, a vallásosságnak világalakító értelmét fejtegető szent iratokban is elmélyed. Mivelhogy rendkívül nagy szeretettel viseltetett minden szenvedő s megszorult iránt, a bajukban hozzáfordulókat megerősítette, azzal az igérettel, hogy imádkozni fog érte és a Mindenható bizonyára meghallgatja az imáját. S valóban az irgalmas mennyei Atya számtalan esetben kegyesen fogadta az ő szolgájának fohászat embertársai érdekében, mert tudta, hogy egész élete tisztaság, szentség, vallásosság s Tóra-tanulás volt. Az eseteknek híre szárnyra kelt s egyre szaporodott azok száma, akiket kétségbeesett helyzetükben a nagy cadik imája és tanácsa segített meg. Mindez csak fokozta azt a mélyeséges tiszteletet s hódolatot, amely körülvette a szent papot.

Utóljára Tóra-fejedelemnek kijáró tisztelettel fogadta a magyar orthodoxia parlamentje, amikor a boldogult Reich Koppel budapesti főrabbit választották meg felsőházi tagnak. Mindenki hódolattal hajolt meg előtte. A tömeg boldog volt, ha kezét, vagy akár ruháját szegélyel csókolhatta. Ez alkalommal a *Zsidó Ujság* szerkesztőjét buzdította, hogy lapjában folytassa boldogult apjának munkálkodását az orthodox vallásosság érdekében s áldását adta törekvéseinkre. — Tavaly a beteg és már menthetetlen hirtől király életéért való fohászkodásért fordultak az ugyancsak nagybeteg gaonhoz. A főrabbi imádkozott, a király meggyógyult. Azóta a nem-zsidó világban legendaszerűvé vált R. Jesájó neve.

„Az i-teni lámpa még nem aludt ki” (*venér Elajkim terem jichbe*) — ezt éreztük mindannyian, akiknek alkalmuk volt azóta vele érintkezni, de tapasztalhattuk azt

is, hogy a törekeny test nem bírja el már a nagy szellemet. Testi ereje gyengülése igen sokszor ágyba kényszerítette. Tisztelői s tanítványai állandó látogatása kárpótolta azért, hogy már nem taníthatott Tórát nyilvánosan. Ilyenkor felélenkült szelleme. Tóra-magyarzatokat mondott s egy időre elfelejtette látogatóival a lehangoló valóságot, hogy „a halandó ember halad az ő sorsa felé” (*hajléch ódom el besz ajlómaj*) s a lélek visszavágyik az ő Alkotójához, aki a földre küldte. Valahányszor elterjedt a hír a nagy gaon betegségéről, a tanítványok s tisztelők ezreinek fohásza szállt az ég felé a drága földi élet meghosszabításáért.

Mint a *Zsidó Ujság* mult száma közölte, az elmúlt héten az álla-

pota ismételtén rosszabbodott. *Sivó ószor beszamüz napján* közérzete kedvezőtlen fordulatot vett, a hitközség összes tagjai *tehilimet* imádkoztak érte, de úgy történt, a váci rebbevel, amint a zsidóság Rebbejével, R. *Jehüdo Hanószival*, amikor elhunytát a következőképen adták a népek tudomására: „*Angyalok és szorongatott lelkű imádkozók fogták a frigszekerényt — legyőzték az angyalok a szorongatottakat s fogásba került a frigszekerény...*”

Hétfőn délután ott álltak a váci hitközség emberei a *frigszekerény* mellett, a holtieteme mellett, amely 73 éves életen át a Tórának kerete és szent szekerénye volt. Erdemei, életének tanulságai örök áldássá válnak, a Tóra szentségét vallók s útjain járók részére.

R. Dóvid Léb Silberstein רבי דוד לב סילברשטין az új főrabbi

A váci orth. hitközség előljárósága, az elhalalozás bekövetkezése után, rendkívüli gyászülést hívott egybe, melyen *Lóroy Dávid* hitk. elnök el-elesuklóan, kegyeletes szavakkal adózott a nagy gaon emlékének. Majd felolvasta a főrabbi 3 év előtt megirt *czevoó-ját*, melyben a Vácon *dájon*-ként működő fiát, az ugyancsak hírnemes R. *Dóvid Léb*-ot jelöli ki utódjául. Az elnök javaslatára az előljáróság egyhangulag a végrendelet értelmében határozott. *Kedden délnben, a temetés előtt, az akkorra egybehívott hitközségi közgyűlés az előljáróság határozatát egyhangú lelkesedéssel magáévá tette s R. Dóvid Léb*-ot a váci orth. hitközség főrabbiául választotta. A közgyűlés után az új főrabbinak, valamint a megdicsőült apának *mazol tajp*-t kívántak. Az új főrabbi régebben a Dunaszerdahely melletti *Alistál* községben működött főrabbiaként s cea 8 év óta *dájon*-ja a váci hitközségnek. Az utóbbi évek óta ő vezeti a dicső multu váci jesivát, nagy atya szellemében. A hitközség nagy várakozással tekint új főrabbiáldásos működésére elé.

ארטה כשר
VÉNUS
ételzsir
Snyders győri orth. főrabbi ut hechserevel ellátva és
Vénus ételolaj
kiváló minőségben minden fűszer csomago- és élelmiszer-üzletben kapható. Gyártja:
OLAJMŰVEK RT.
Kohn Adolf és Társa
Győr - Budapest
VII., Erzsébet-körút 6.
TELEFON JÓZSEF 388-11.

Gyártja:
RADION Hutter József
szappangyár
Olajipar részvénytársaság
VII., Erzsébet-körút 6.
Telefon József 461-91, 92, 93, 94.
egymagamos!

Sirkövek Adler J. sirkőraktárában
Telefon: József 364-20.
Budapest, Károly-körút 7. és Rombach ucca 4.

HIREK

NAPTÁR

Sábosz Rajs-chajdes Ov.
Mátajsz-Maszé, II. Perek.

Av Horachamim elmarad. Háftóra: Simü.

Gyertyagyújtás (Bpest): 7 óra 15 p.
שבת kimenetele " 8 " 10 "

סוף זמן כריאת שטע: 7.—

Szombat este a tejes napok kezdete.

OLVASÓINKHOZ! Felkérjük mindazon igen f. olvasóinkat, akiknek előfizetése f. hó 15-én vagy még előbb lejár, hogy azt postafordulával megújítani sziveskedjenek. Az átfutás legegyszerűbb módja beföldön postafutárképzési csekk utján (50.791 sz.); külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatalnok tölti ki.)

Régóta hátralékban levő f. előfizetőinknek postai megbízásokat küldtünk és kérjük azoknak szives beváltását.

— A FRANKFURTI FŐRABBI VÁCI HESZPEDJE. Horovitz Jenő frankfurti főrabbi, a megdicsőült váci gaon veje, a nagy távolság miatt nem érkezhetett meg a temetés idejére Vácra. Hogy nagyhírű apósával szembeni kegyeletét lerójjá, elhatározta, hogy vasárnap, Av 2-én d. u. 6 órakor, a váci templom-udvarban nagyszabású heszpedet tart.

— BOTRÁNYBA FULLADT A NYITRAI DAJON-VÁLASZTÓ KÖZGYÜLÉS. A nyitrai orth. hitközség az elmúlt vasárnapra dajonválasztó közgyűlést hívott egybe. A megboldogult Katz Áron nyitrai főrabbi végrendekezése értelmében a főrabbi veje: a rétei rabbi volt jelelve. A közgyűlésen a választással kapcsolatosan skandalumos jelenetek játszódtak le, míg elvégre is a hitközség vezetősége kénytelen volt a választást elnapolni.

— A POZSONYI JESIVÁN a szemeszterzáró vizsgálatok vasárnap, folyó hó 20-án folytak le, főt. Schreiber Akiba főrabbi vezetésével. (A nebensür-vizsgálatok már a múlt héten tartattak meg, főt. Schreiber Sámuel rabbi előadó által.) A hírneves rabbiiskola csaknem 200 növendéke kitűnő előmenetelének tanujelét szolgáltatta, a nagy vizsga alkalmával. A vizsgálatokon Wessely és Kalisch rabbik, valamint a nemrég 70-ik születés-

napját megült Krausz Dávid hitk. elnök is részt vettek. A jesiva vezetősége jutalomdíjakat osztott ki, 1000 Kc értékben. Az első díjat Mermelstein I. (Szombathely), a másodikat Hirtenfeld M. (Budapest), a harmadik díjat Nasch Menachem (Pozsony) nyerte el.

— A PÁPAI ORTH. HITKÖZSÉG INTÉZŐBIZOTTSÁGA. Az Orth. Központi Iroda, a mult számunkban ismertett miniszteri rendeletben foglalt felhívás alapján, a pápai hitközség élére intézőbizottságot nevezett ki. A bizottság tagjait abból a névsorból válogatta ki a Központi Iroda, amelyet a f. hó 15-i irodai értekezleten a pártok képviselői előterjesztettek: 4 tagot az egyik és 4 tagot a másik párt listájáról. A nyolc tag a következő: dr. Lusztig Sámuel, dr. Weltner Sándor, Rechnitzer Simon, Fischer Gyula, Bodánszki Rudolf, Hoffmann Lajos, Unger Fülöp, Weisz Adolf. A bizottság elnökéül az Iroda Steiner Vilmost, a Központi Bizottság tagját nevezte ki.

— A NAPTÁRREFORM ELLEN. A lengyel külügyminiszter helyettes, dr. Wysocki, a napokban fogadta az Aguda egy delegációját, mely előtte, a tervbevet, a szombat-nap stabilitását veszélyeztető naptárreform ellen az orthodox zsidóság álláspontját kifejtette. A küldöttség tagjai Levin rzeszowi rabbi, az Aguda központi tanácsának az elnöke és Mendelsohn volt szenátor voltak. Dr. Wysocki biztosította a delegációt, hogy a Népszövetség lengyel képviselője, Sokal, az orthodox zsidóság álláspontját a naptárreform ellen képviselni fogja.

— KERESZTÉNY VALLÁSOS-SÁGI CSODÁK. Egy reggeli lap, melynek szerkesztője kitért zsidó, részletesen leírja, hogy a budapesti Szedő-család két fia, mikép lett

szerzetes s hogy milyen boldog a zsidó anya, hogy ezt megérhette. — Azt hisszük, hogy az ilyen esetek mementóként szolgálhatnak minden zsidónak. Aki nem neveli vallásosnak gyermekeit, aki nem neveli bele szertartások megtartásával, a Tóra által előírt fegyelmet, az esetleg megérheti, hogy gyermekeik vallások lesznek — a másik fronton.

Stauffer

orth. כשר

SAJT-

**gyártmányai
elismerten a legjobbak
és legmegbízhatóbbak.**

Központi gyártelep:
STAUFFER és FIAL, Répcelak.

— A GALÁNTAI JESIVA volt növendékeinek szövetsége lapunk útján jelen felhívást intézi a volt tanítványokhoz, hogy aki még eddig a szövetség tagjává nem lépett, az pótolja mulasztását haladéktalanul. Azok pedig, akik havi tagsági díjait még be nem küldték, a jesiva-menza kedvezőtlen helyzetére való tekintettel felkérnek, hogy a hátralékos díjakat mielőbb beküldeni sziveskedjenek. Magyarországon a díjak „Josua Buchsbaum főrabbi, Galanta, C. S. R.” 13.118. sz. magyar postacsekkszámlára fizethetők be. — Az egyesület hangsnok pontos címeinek birtokában és ezért címekre szóló külön körlevelet nem bocsát ki. A következő nagygyűlés közvetlenül az őszi ünnepek utánra van tervbe véve.

Paróka

**különlegességek
(Modern és tartós kivitel)**

Olcsó árak

Altschüler

Bp. VII., Csányi ucca 12

(Király ucca sarok)

Telefon: József 310-79.

— A NAGYKÁROLYI FŐRABBI KASSÁN. Kassáról jelentik nekünk: Illusztris vendége volt az elmúlt hét szombatján az itteni orth. zsidóság-nak. Teitelbaum Joél nagykarolyi főrabbi, az itteni chaszidikus körök régi óhajának s ismételt meghívásának eleget téve, f. hó 10-én Kassára érkezett. A főrabbi fogadtatása a legimpozánsabban ment végbe, egy nagyobb csoport már az előző állomásokon várakozott a vendégre, míg a kassai állomáson a hívők nagy száma fogadta az érkező rabbit, ki nyomban megérkezésekor Brach főrabbinál tette tiszteletét, onnan pedig hívei kíséretében Krausz Menyhért borkereskedő Szemere uccai lakására hajtatott, ki kényelmes s komfortos lakását ugyancsak a főrabbi rendelkezésére bocsátotta. A nagykarolyi főrabbi híveinek sokasága pénteken Kassára jött, közöttük több rabbi, hogy a szombatot a főrabbi környezetében töltsék. A hitközség Kazinczy uccai új nagytemplomát, a szombati I-tentiszteletek megtartására a főrabbi rendelkezésére bocsátotta és Brach főrabbi a hitközség vezetőségével, vendég-szónoklat megtartásával tisztelte meg a nagykarolyi főrabbit. Majdnem kétórai vendég-szónoklatot tartott a vendég, a zsufolásig megtelt új nagytemplomban. Hétfőn kiutazott Ránk-fürdőre, ahol az ott üdülő radomisi gaont látogatta meg. K. J.

— BEKÜLDÖTT HIREK. Weisz Gyula az abaújszántói hitközség elnöke, az elmúlt szombaton ünnepelte Tibor fia barmiczvó-avatását. Az ifjú, nagy közönség előtt, tetszéssel fogadott drótot mondott. Beszéltek még Deutsch Jenő főrabbi és a barmiczvó nagyatyja, Weisz Pál. — Dicker Sándor (Rakamaz) Pinchosz szombatján ünnepelte Béla fia barmiczvó-avatását. Az ünnepelet tetszetős magidusz-beszédet mondott. — Jánosházán egy zászlószentelés alkalmából, mely ünne-

pélyre az összes felekezetek lelkészei hivatalosak voltak, Rubinstein József főrabbi magasszárnyalású szónoklatot tartott. A főrabbi tetszéssel fogadott beszéde, a kölcsönös testvéri megértés és szeretet jegyében folyt le.

— FELFÜGGESZTETTÉK A MISKOLCI TANÁRNŐT. Mult számunkban közöltük, hogy a miskolci hitközség egy tanárnője, Horn Magda, házasságra lépett egy nem-zsidó úrral. A hitközség a közigazgatási bizottsághoz fordult, hogy mozdítsa el a tanárnőt állásából. A bizottság nem adott helyt a hitközség kérelmének. Fellebbezés folytán a kultuszminiszter Horn Magdát állásától felfüggesztette.

Virág Gyula
orthodox fininternátusa
Budapest, VI., Ó-utca 42.
Szerettefféljes gondosság!
Legjobb referenciák!
Utólagos számla és költség nincs.

Trencsénteplic-fürdőn
a legjobb orth. kóser penzió a Fischhof-féle vendéglő a park közvetlen közelében. Elismert kitűnő konyha és kiszolgálás. — Tulajdonos:
Fischhof Adolf vendéglős Galántáról.

— A KNIHENICSI FŐRABBI BUDAPESTEN. A háborús évekből ismeretes ez a név: knihenicsi rebbe. R. Avrohom Langer az orosz betörés idején Budapestre menekült, s itt hunyt el 1917-ben. Csütörökön, Tamuz 28-án volt a Jahrzeit-ja, mely alkalommal feljött a fővárosba apjához méltó fia: R. Majse Langer, a jelenlegi knihenicsi rabbi és choszid-rebbe. Steimmetznél (Laudon u. 9.) szállt meg, ahol Tisóbeov utánig fog tartózkodni.

Családi hírek

Groszman Imre és Eisenberg Rózsika, Ujpest, jegyesek. (Mindenkülön értesítés helyett.)

Friedmann Bernát leányát Arankát, Budapest, eljegyezte Gans Saul, Alaksince (Szlovénzkó).

Szerkesztői üzenetek

L. K.: A kérdéses cím: Verein zur Förderung ritueller Speisehäuser, Hamburg, I., Dornbusch 4. — SOPRON: A mostani szombaton az av horachamim ima elmarad (Machczisz Hasekel 284). — EDELENY: Bécsben jüdisch-deutsch ujság nem jelenik meg. A „Jüdische Presse” címe: II., Leopoldsgasse 26. — R. S.: 1. Ha tekintélyes összegről van szó, akkor a cím: Rabbiner dr. M. Hildesheimer, Berlin. Ha kisebb összegről, adja más célra. 2. Nem vállalkunk felelősséget. — MAKÓI ELŐFIZETŐ LEÁNYA: Forduljon a Remény kiadóhivatalához, Budapest, IV., Magyar u. 3. — TÖBBEKNEK: Regény folytatásunk helyszüke miatt kimaradt.

Katzburg Salamon

könyvnyomdája

Budapest, Dob ucca 28.

Elvállalja mindennemű nyomtatványok elkészítését. — Specialista héber nyomtatványokban.

— EPE- és MÁJBETEGSÉGEKNÉL, epekö és sárgaság eseteiben a természetes „Ferencz József” keserűvíz a hasi szervek működését élénkebb tevékenységre serkenti. Klinikai tapasztalatok igazolják, hogy az otthoni ivókúra különösen hatásos, ha a Ferencz József vizet kevés forró vízzel keverve, reggel éhgyomorra isszuk. A Ferencz József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban, fűszerüzletekben kapható.

Papper Dezső

orth. kóser sajt-, vajkereskedése, valódi svájci dobozos sajtok, hazai trappista és dobozos sajtkülönlegességek vezérlőközpontja

Budapest, VII. Dob ucca 19.

Magyar és külföldön.

Telefon: József 345-30.

A Niszel-étteremben Budapest, VII., Rombach-utca 16.

folyó hó 30-án déli fél 1 órakor שוים lesz megtartva. — A סעודת מצוה-ra már eddig is számos résztvevő jelentkezett. — Előjegyzések csak kedd délig fogadtnak el. (Mint ismeretes, egy szijum-ünnepélyen résztvevők a tejes napokban is étkezhetnek hosust.)

Elsőrangú konyha. Előfizetők nagy kedvezményben részesülnek. **Telefon J. 439-96.**

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér.

A BUDAPESTI AUT. ORTH. IZR. HITKÖZSÉG Kazinczy u. 16. sz. alatt újonnan épült rituális fürdőjében úri és női fodrászat céljaira modernül berendezett két üzlethez, külön-külön bejárattal, a legtöbbet ígérőnek bérbeadja. A bérlő ezenkívül kizárólagos jogot nyer a fürdő földszintjén és az első emeleten e célra berendezett helyiségben úri és női fodrászatra, *manicure* és *pedicure* kiszolgálására is. Pályázatok VII., Dob. u. 35. sz. alatti titkári hivatalunkban legkésőbb f. évi augusztus hó 10-ig nyújtandók be. Később benyújtott pályázatok figyelembe nem vehetők. Pályázók a közelebbi feltételeket titkári hivatalunkban (VII., Dob. u. 35.) megtudhatják.

Budapest, 1930. évi július 23-án.
A budapesti aut. orth. hitközség elöljárósága.

AZ ENCSI ORTH. HITKÖZSÉG **ב"ש** állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak 40 éven aluli, kellemes hangú előmádkozók, kik három kiváló orth. rabbitól kabolót nyertek, **מורה** előnyben részesül. Kabolómásolatok, kort, családi állapotot és eddigi működést igazoló iratok mellékelendők. Javadalmazás megegyezés szerint. Utiköltség csak megválasztottnak lesz megtérítve.
Klein József, elnök.

A BÁCSALMÁSI STATUSQUOANTE IZR. HITKÖZSÉG *sajchet-samesz* állásra pályázatot hirdet. Megkívánja, hogy pályázó *sóchet-übödek*, *baal tfiló* legyen. *Móhel* és azon pályázó, kinek államérvénytel bír, 4 középiskoláról szóló bizonyítványa van, a magyar nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírja, a felekezeti anyakönyvvezetés tekintetében előnyben részesül. Kérjük pályázókat, hogy ajánlataikban közöljék életkorukat; eddigi alkalmaztatásuk helyét és minőségét; azon három elismert orth. rabbi nevét és székhelyét, akiktől kabolót kaptak; magyar állampolgárságukat mily okmányokkal igazolhatják; fizetési igényüket és családi állapotukat. Figyelmeztetjük pályázókat, hogy próbabemutatók utazási költségeket csak a *meghívottaknak* térítünk meg. Ajánlatokat kérjük *Rein Izidor* hitk. al. elnök, *Bácsalmás*, címezni.

Apróhirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. *Állást keresők* szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sipucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZONEGY esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. — Telefon. — cégnélküli levelezés.

KIZÁRÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít Meisels héber könyvkereskedés és tálliszszövőde, Rombach-u. 8. A Rombach templommal szemben. — Értékes könyvek megvásárlásáért, levelezőlap hívásra, házhöz megyek.

FÉRJHEZADNÁM rendkívül vallásos, művelt, házas, fiatal leányomat, kereskedelmi képzettséggel; intelligens, kimondottan vallásos fiatal emberhez vagy gyermektelen özvegyhez. Hozomány 6000 P és berendezés, szakmabelinek 25 éves jól bevezetett rőfösüzlet. Részletes, mindenre kiterjedő ajánlatokat „Nem mindennapi” jelígre a kiadóba kérek.

BENŐSÜLNÉ 24 éves vallásos fiatalember, aki jelenleg jó állást tölt be, bármilyen szakmába. „Minden levélre válaszolok” jelígre.

SZOMBATTARTÓ fiatalember, fűszer-, üveg- vagy divatárú üzletbe alkalmazást keres, „Szerény fizetéssel” jelígre.

TELJESEN ÁRVA leány, ki a háztartás minden ágában jártas, jobb családhoz elmenne, esetleg üzleti állást vállal. Cím: Rombach u. 4. II. 13.

אימת. כשר. אף למחרת מן המחרת!
LAURANA **WEISS PENSIO**
fürdő, **ABBAZIA** mellett.
A legkellemebb tengeri nyaralóhely, gyönyörű szobákkal, balkonnal, kilátás a tengerre. — **Elsőrendű orth. magyar konyha, melyet a vallásosságáról híres máramarosszigeti falmudfudós Reb Jáka Gy Grünwald, z. c. l. leánya vezet.**
Napi pensio 28—38 lira. Kérjen prospektust.

ASZTALOSSEGÉD helybe vagy vidékre ajánlkozik. Lichtmann, Király u. 21. II. 42.

JÓCSALÁDBÓL való intelligens 25 éves fiatalasszony, a háztartás minden ágában jártas, elmenne orth. házaspárhoz házvezetőnek esetleg vidékre is. 16 fillér bélyeggel ellátott leveleket a kiadóba „Jó bánásmód főfeltétel” jelígre.

MISKOLCON a volt Blumbeger-féle helyiségben Engl streng orth. kóser étkezdéje újra megnyit.

JÓ CSALÁDBÓL való leány, intelligens és szorgalmas, orth. családnál gyerekek mellé vagy háztartásba állást keres. Cím: Neumann Bernát, Csorna.

ORTH. **כשר** étkezdé, tőkehiány miatt sürgősen, de legkésőbb aug. 1-ig átadó. Cím: Neumann Bernát, Csorna.

FÜSZER, festék, vaskereskedőség kicsinyben és nagyban jártas, állást keres. „Szombattartás” jelígre a kiadóba.

KERESEK *azonnalra szigorúan orth. családból való leányt*, ki úgy a főzés-sütésben, mint apró gyermekkezelésben teljes jártassággal bír. Csakis olyanok jelentkezzenek, kik hasonló állást már betöltöttek. *Fischl Bernát, Budapest, Dohány ucca 92.*

14 ÉVES FIU ajánlkozik tanoncnak bármilyen szakmába vidékre. Cím: Lichtmann Sándor, Budapest, Király-u. 21. II. 42.

SIRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyári áron *Schreiber Jakob* villanyerőre berendezett sirközmébe, *Debrecen, Hunyadi-utca 14. sz.*

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos **GROSZBERG JENŐ**

Spatz Henrik könyvnyomdája Budapest, VII., Kertész-utca 21.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót **לפ**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sipucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Egy tisóbeovi strófa

— *Angyalok menjetek s keservesen kiáltatok, zokszót ejtetek a szétszört nyáj fölött; pusztulásukat határozták el, de ők jámborságban s tisztaságban egybegyűltek, hogy megszenteljék I-ten felséges nevét; egyik a másikat erősítette, hogy idegen vallást ne vegyenek föl; apa, anya nem kímélte gyönyörűséges gyermekét; volt olyan rettenetes erejük, hogy levágják vagy bele-szúrjanak, s szóltak hozzájuk imígyen: nem adatott meg nekünk, hogy a Tórában neveljünk benneket, így tehát legyetek áldozatok s peletek együtt mi is részesüljünk az örök, ember nem látta fényben. Szélt megyek fájdalomban s felsőhajtók és a zokogás hangját szó-laltam...*

Tisóbeov délelőttjén fog felhangzani templomainkban ez a strófa („*hachrisi mimeni*”), amely a zsidóság vértanúságának egyik kegyetlen epizódját írja le, amikor a kereszties hadjáratok idejében egész községek a halált választották inkább, de hitüket el nem hagyták. Ezt az elégiát juttatja eszünkbe a Vatikán hivatalos lapjának, az *Ossevatore Romano*-nak egyik közleménye, amelyekről a csütörtöki lapok adtak hírt. Az egyház orgánuma megdöbbenő részleteket közöl a szovjetországi vallásüldözéstről. Égbekiáltónak mondja, hogy a Szovjetországból ki-csempészett levelekben a vallásüldözés rettenetes módjairól van szó s az egyik levélben a szülők kétségbeesetten kérdezik, vajjon mitévők legyenek: *engedjék-e hitetlen-ségben felnevelkedni gyermekeiket, vagy pedig távozzanak inkább önként e világból?* Valóban kétségbe-ejtő, hogy ilyesmi előfordulhat, de a zsidóság szakadatlan martíroló-giájában már erre is példa van. A

mi vértanúink nem is kérdezték, hanem földi életüket s gyermekeik földi életét nem hecsülték semmire, ha csak hitszegés s elpártolás útján tartható meg. De hit-ték volna a kereszties hadjáratok idejében, hogy kilencszáz év múltán keresztény szülők jutnak majd ilyen dilemmába? — A Vatikán lapja megemlíti még azt az esetet, amikor egy zsidó fényképész val-lása gyakorlása miatt öt vallásos keresztény emberrel együtt halálos ítélettel felérő száműzésre ítélték s felhívja a kultúr világ lelkiismeretét eme állapotok megszüntetésére.

A nemes akció sikerét minden jó-érzésű ember szívből óhajtja. De ép annyira óhajtja minden zsidó, hogy bárcsak belátnák Európa népei a vallásüldözés csúf s veszedelmes voltát még akkor is, amikor — zsidókról van szó. Minden részvé-tünk az oroszországi vértanúk. De az ő példájuk rázza fel egész Európát, vezetőit, egyházi hatóságait, hogy — *sehol se tenyészzenek val-lási vértanukat*. Nekünk, zsidók-nak elég a tisóbeovi elégia-gyűjteményben megsíratott vértanúság.

Sportesemény aug. 3-án

A következő sorokat orthodox közösségünk ifjú tagjaira való tekintettel írjuk. Az orthodox ifjúság egy része ugyanis a napilapok sporteseményeit élénk figyelemmel kíséri s így bizonyára olvasni fogja, hogy augusztus 3-án Siófokon nagy vívó-meccs lesz. A vívók között elég tekintélyes számban zsidók is helyet foglalnak, sőt egy pesti felekezeti vezérférfiú s előljárósági tag fia. Mivel nincs kizárva, hogy a meccs befejezése után az esetleges zsidó győzöket a neológ felekezeti lapok felekezetünk büszkeségeinek Pantheonjába akarják elhelyezni, esetleg külön i-tentisztelet rendeznek tiszteletükre s külön *misebérachot* mondatnak feleltük, mint ama színművész felett, aki az ilyen alkalomkor kapott áldás malasztjától telítve, sietet kitérni: — mi sietünk megállapítani, hogy az illető zsidó bajnokok éppen *Tisó-beov napján* fognak küzdeni, azon a napon, amelyen a zsidó közösség a szent templom, a szent város le-

rombolását gyászolja és böjttel dokumentálja a nagy katasztrófából folyó tanulságok átértéséhez való lelki-készséget. *Igy tehát nem ké-rünk olyan felekezeti dicsőségből, amely a tisóbeovi gyász s böjt megszégése árán háramlik*. Nem-orthodox körök moralizálása kompetenciánk kívül esvén, az esetből csak azt állapítjuk meg, hogy némely neológ rétegben a Tisóbeov már mint emléknap sem él s a zsidó történelem minden ismerője előtt megismétlődik ama hellenizmus esete, amikor a makkabeusi idők elején, a nemzeti gyász idején, egyesek a herkulesi játékokon, a torna-gimnáziumokon s vívó akadémiákon vettek részt, gondosan titkolva zsidó voltukat. S hogy a második templom rombadőléséhez nagyban hozzájárultak, sőt bizonyos tekintetben okozták is a „*bir-jajné*”-k, az ököl emberei s a *szik-rikon* (az erőszak) férfiai, azt a tal-mud véste öntudatunkba. A zsidó-ság éppen Tisóbeov napján gon-